

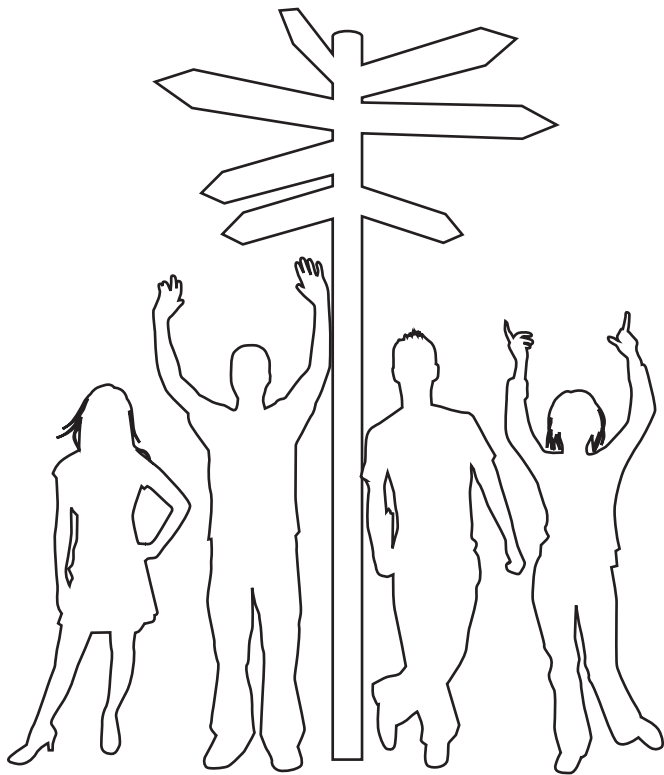
UČENIČKA VIJEĆA

Sudjelovanje učenika/ica u procesima
donošenja odluka

UČENIČKA VIJEĆA

Sudjelovanje učenika/ica u procesima
donošenja odluka

Urednik i lektor Nikola Buković
Autor/ice Domagoj Babić, Milica Bojić, Emina
Bužinkić, Vlasta Glišić, Martina Horvat
Izdavač Mreža mladih Hrvatske
Dizajn i tisak ACT Printlab, Čakovec

Grad Zagreb, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 728129

ISBN 978-953-95173-5-7

ULOGA VIJEĆA UČENIKA U RAZVOJU DEMOKRACIJE U ŠKOLAMA

Martina Horvat

Članica Upravnog odbora Mreže mladih Hrvatske

Klasična definicija pod pojmom **demokracije** podrazumijeva «*vladavinu* narodom od strane naroda». Poznato je da se pojam demokracije veže uz 5. stoljeće prije naše ere i starogrčku državu Atenu. U atenskoj su državi građani/nke glasanjem sudjelovali u donošenju odluka što se smatra prvim primjerom sustava koji upućuje na ono što danas nazivamo demokracijom. Međutim, u staroj Ateni su se odluke donosile **izravno i pravo glasa je imao samo manji dio stanovnika**. Žene, robovi i stranci nisu mogli glasati. S vremenom se značenje demokracije mijenjalo. Uvidjelo se da postojanje izbora za tijela odlučivanja i opće biračko pravo nisu uvijek dovoljni preduvjeti za postojanje demokracije u suvremenom smislu riječi i za ostvarenje prava građana/nki na sudjelovanje u donošenju odluka bitnih za njihov život i razvoj zemlje u kojoj žive. Neke od ključnih pretpostavki da bi građani/nke mogli/e aktivno sudjelovati bile su i te da su građani/nke **dovoljno informirani/e** da bi mogli donijeti odluku kao i to da znaju prikladne načine sudjelovanja.

Za postojanje demokracije u zemlji ključno je osiguravanje rada svih institucija po demokratskim principima i osiguravanje uvjeta u kojima će se različite društvene skupine moći uključiti u proces donošenja odluka bitnih za njihov život. U tom smislu se razvio i princip sudjelovanja mladih u donošenju odluka. Postoje različiti oblici i modeli sudjelovanja, od kojih tek neki pokazuju stvarno uključivanje u donošenje odluka.

Oblici sudjelovanja mladih mogu se rangirati po razini uključivanja mladih u donošenje odluka. Najniže razine odnose se na **nesudjelovanje mladih** (donošenje odluka koje utječu na tu društvenu skupinu bez predstavnika te skupine) ili **informiranje** (dostavljanje informacija mladima o odlukama koje su donesene bez uključivanje predstavnika/ca te skupine

u sam proces donošenja odluka). Informiranje osigurava da se mladi naknadno upoznaju s donesenim odlukama, iako nisu bili uključeni u njihovo donošenje. Odgojno – obrazovni sustav je kroz povijest uglavnom funkcionirao na razini nesudjelovanja učenika/ca u donošenju odluka ili na razini informiranja. Međutim, očiti problem informiranja je taj što upoznatost s nekim odlukama **ne znači nužno i slaganje s njima** stoga iz neslaganja može proizaći bunt i nepridržavanje odluka.

Postoje i dodatne tri razine koje pretpostavljaju veće sudjelovanje mladih u procese donošenja odluka, a to su: **konzultiranje između različitih opcija, zajedničko donošenje odluka i najviša razina suradnje koja podrazumijeva suradnju u donošenju i provedbi odluka.**

Važno je imati na umu da se odluke donesene u odgojno – obrazovnom sustavu najviše odnose na tri društvene skupine izravno uključene u rad odgojno-obrazovnih ustanova i zainteresirane za njihov uspješan rad, a to su: *učenici/ce, njihovi roditelji i učitelji/ice*. Također, uspješna provedba tih odluka najčešće ovisi o sve tri ranije navedene društvene skupine kao i samom osnivaču/čici i rukovoditeljima/teljicama. Stoga je velika vjerojatnost da se jednostrano donesene odluke neće uspješno provoditi. Ovu činjenicu kao i temeljna ljudska prava svake osobe na sudjelovanje u društvenom životu i društvenim sustavima treba imati na umu i dok se odlučuje o razini uključenosti mladih u procese donošenja odluka. Stoga bismo mogli reći da bi **preduvjet** demokracije u školama trebao biti *uključivanje svih zainteresiranih strana* unutar odgojno-obrazovnih institucija u donošenje odluka i njihovu provedbu. Ovu činjenicu je donekle prepoznao i zakonodavac pa je **Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama** propisao osnivanje vijeća roditelja i vijeća učenika, uz već postojeće institute učiteljskog i razrednih vijeća te uz

postojanje drugih upravljačkih tijela odgojno – obrazovne ustanove.

Vjerojatno je da u odgojno – obrazovnim institucijama postoji strah i otpor osoba koje imaju tradicionalne uloge moći u tim sustavima i koji su dosadašnji rukovoditelji/ice škole, a to su prvenstveno ravnatelj/ice, osnivači/ice ustanove, članovi/-ice školskog odbora, ali i učitelji/ice, prema uključivanju učenika/ica u donošenje odluka. Razlog toga može dijelom biti u činjenici nepoznavanja načina funkcioniranja demokratskog sustava i strah od gubitka moći i reda u ustanovi. Međutim, ove otpore je nužno prevladati i osvijestiti vrijednost promjena koje uključuju sudjelovanje svih u donošenju i provedbi pravila i odluka jer je to **jedini način osiguravanja njihovog što šireg poštivanja**. U tom smislu je demokracija koja će podrazumijevati suodlučivanje učitelja/teljica, roditelja i učenika/ca od velike važnosti za uspješno funkcioniranje odgojno – obrazovne ustanove.

Vezano uz osnivanje i djelovanje vijeća učenika članak 71. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama propisuje da vijeće učenika čine predstavnici učenika svakog razrednog odjela, a način izbora i djelokrug rada vijeća učenika utvrđuje se statutom škole. Zakonom je također propisano da predstavnik/ica vijeća učenika sudjeluje u radu tijela škole kada se odlučuje o pravima i obvezama učenika/ica, *ali bez prava odlučivanja*. Postojećim zakonom se učenicima/ama priznaje određena uloga u funkcioniranju škole na način da se njihov glas može čuti preko predstavnika/ica izabраниh za vijeće učenika. Zakon dakle propisuje sudjelovanje, ali riječ je o **konzultativnom modelu sudjelovanja bez prava glasa** te ostavlja široki prostor pojedinim odgojno – obrazovnim institucijama u odlučivanju o načinu rada vijeća učenika.

Ovako šturo uređena zakonska odredba nosi brojna otvorena pitanja. Odredba da se način izbora i djelokrug rada vijeća učenika određuje statutom **škole u praksi znači da su moguće značajne razlike u samom načinu izbora i djelokrugu rada vijeća učenika u pojedinim školama**. Sljedeća odredba po kojoj predstavnik/ica vijeća učenika sudjeluje u radu tijela škole kad se odlučuje o pravima i obvezama učenika/ca može dovesti do velikih dvojbi u praksi o tome *koje odluke* se odnose na prava i obveze učenika/ca, budući da se svaka odluka vezana uz odgojno – obrazovnu instituciju odražava na njihova prava i položaj u sustavu. Uzmemo li npr. bilo koju banalnu odluku o uređenju školskih prostorija i osvjetljenju uvidjet ćemo da se i ona najviše odnosi upravo na učenike/ice i učitelje/teljice koji borave u toj prostoriji.

Također, će detaljno istraživanje načina učeničkog savjetovanja uređenog statutima škole tek otkriti načine i razlike u načinima provedbe ove zakonske odredbe. Neke neformalne informacije ukazuju na razlike u provedbi ove odredbe koje se kreću od **potpunog zanemarivanja sudjelovanja učenika/ica** u radu školskih tijela, preko provedbe na **način da predstavnik/ica svakog razrednog odjela sluša informacije sa sjednica** razrednih ili učiteljskog vijeća koje se odnose na učenike/ice tog razrednog odjela, do toga da predstavnik/ica vijeća učenika **sudjeluje na sjednicama razrednih i učiteljskog vijeća ili školskog odbora**.

Veće razlike u provedbi zakonskih odredbi otvaraju mogućnost praćenja njihove provedbe te bi se na taj način mogli utvrditi uspješniji primjeri sudjelovanja učenika/ica i prezentirati kao modeli dobre prakse sudjelovanja na državnoj razini. Međutim, zanemarivanje praćenja provedbe ovih zakonskih odredbi otvara opasnost pogoršanja učeničkog standarda i kršenje njihovih prava na način da se školskim organiziranjem nefunkcionalnih vijeća učenika može zapravo pasivizirati

ili onemogućiti sudjelovanje zainteresiranih učenika/ica u doprinosu radu škole i uvođenju pozitivnih i potrebnih promjena u odgojno – obrazovne institucije.

Također je potrebno naglasiti kako informirajući model i konzultativni model zajedno s nesudjelovanjem učenika/ica u donošenju i provedbi odluka ipak **dominiraju** u našim odgojno – obrazovnim ustanovama što nikako **nije dovoljno za njihov uspješan rad**. Stoga je potrebo kontinuirano jačati položaj učenika/ica u procesima odlučivanja u odgojno – obrazovnoj ustanovi, ali i povećavati njihovu **odgovornost** za provedbu donesenih odluka. Strahove ostalih društvenih skupina o tome kako učenici/ce nisu sposobni za sudjelovanje u procesima odlučivanja u odgojno – obrazovnoj ustanovi je potrebno umanjiti *edukacijom* učitelja/teljica, ravnatelja/teljica i ostalih odraslih osoba koji su sami odrastali u uvjetim gdje se nisu njegovale i provodile demokratske vrijednosti pa je teško očekivati da će te vrijednosti odmah znati prenijeti učenicima/ama.

Međutim, potrebno je paralelno jačati vještine i kompetencije učenika/ca za istinsko sudjelovanje u odlučivanju i provedbi odluka kroz njihovu edukaciju o aktivnom građanstvu i demokraciji što je donekle zamišljeno kroz pojedine predmete , ali i kroz mogućnost organiziranja zasebnog predmeta tzv. odgoja i obrazovanja za demokraciju i aktivno građanstvo. Međutim, problem je što se ovi sadržaji **ne uče dovoljno sustavno i ozbiljno** što može upućivati na nedostatak prave volje zakonodavnih i upravnih tijela za poticanje razvoja demokratskih procesa ili na nedovoljan angažman u osiguravanju poticajnog okruženja za razvoj demokracije u važnim društvenim (pod)sustavima među kojima je i odgojno – obrazovni sustav.

Stoga, s ciljem postizanja kvalitetnije uključenosti učenika/ ca u rad odgojno-obrazovnih institucija, ali i njihovo efikasnije funkcioniranje, **predlažemo sljedeće mjere:** a) sustavno *uvođenje predmeta* koji bi svojim sadržajem i metodama rada pripremao mlade na demokratsko sudjelovanje; b) *praćenje provedbe* postojećih zakonskih propisa o vijećima učenika; c) *uključivanje zakonodavnih i upravnih tijela* u poticanje i osiguravanje njihove provedbe. Vjerujemo kako bi nam te mjere uvelike pomogle da krenemo u smjeru **demokratizacije školstva** što će svakako doprinijeti i **demokratizaciji države**.

IZVORI:

Mougniotte, Alain: Odgajati za demokraciju, Educa, Zagreb, 1994.

Zakon o odgoju i obrazovanju o osnovnoj i srednjoj školi ,
dostupan na:

<http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2008/2789.htm>

Wikipedia, <http://hr.wikipedia.org/wiki/Demokracija>

SUDJELOVANJE UČENIKA/ICA U ZAGOVARANJU SVEOBUHVAATNIH PROCESA POLITIKE ZA MLADE

Emina Bužinkić

Glavna tajnica Mreže mladih Hrvatske

Razmišljamo li ikada o mladima, o učenicima/ama kao nositeljima/teljicama promjene? Promjene u društvu, u školi, u razredu? Je li učenička pobuna u Hrvatskoj oko državne mature rijedak oblik organiziranja učenika/ica i progovaranja o učeničkim problemima?

Učenici/e osnovnih i srednjih škola dio su populacije djece i mladih koji žive u razdoblju **najintenzivnijeg prihvaćanja (ili odbacivanja)** društvenih uloga i učenja političke participacije. Učenici/ce srednjih škola nadomak su prvog ozbiljenja vlastite političke uloge, sudjelovanja u vrlo odgovornim izbornim procesima političkih struktura. Pitanje je kako prihvaćaju tu ulogu, koliko odgovornom ju smatraju i žele li uopće sudjelovati, *odnosno znaju li kako!?*

Intenzitet i kvaliteta sudjelovanja mladih u društveno-političkim procesima ponajprije ovisi o ranije stečenim iskustvima, znanjima i poticajima. U tome, osim roditelja, najveću ulogu imaju škole kao odgojno-obrazovne ustanove koje pripremaju mlade 'za život'. Škola je primarno mjesto odgoja mladog demokratskog/ke građanina/nke, onog koji/a će se boriti za svoj položaj i zalagati se **pravedno i ravnopravno sudjelovanje** u političkim procesima i onima koji se tiču donošenja odluka.

Umrežavanje učenika/ica kao oblik suradnje na razini škola, gradova, županija, regija, država, ima svoju vrijednost i učinkovitost. Mreže potiču suradnju, višesmjernu komunikaciju i imaju potencijal lučenja brojnih rezultata koje mogu biti od koristi većem broju ljudi. Mreže učenika/ca tako stvaraju aktivan odnos prema školi i zajednici u kojoj djeluju, zastupaju učenike/ce i zagovaraju njihove potrebe, prava i položaj te afirmiraju svoj položaj u 'sektoru mladih'.

Afirmacija položaja učenika/ica **ključno je pitanje sveukupnog razvoja sektora mladih** s jedne strane, te **sudjelovanja u razvoju sveobuhvatne politike za mlade** s druge strane.

Sektor mladih, odnosno skup (samo)organiziranih mladih osoba u lokalnim zajednicama kroz udruge mladih i one za mlade, neformalne inicijative, mreže udruga, studentske udruge i dr. u Republici Hrvatskoj, vapi za organiziranom srednjoškolskom populacijom koja bi mogla aktivno doprinijeti napretku položaja mladih uopće u cijeloj zemlji. Pored svih vrsta (samo)organiziranja mladih, ona vrsta koja se tiče organiziranja učenika izvan same škole u kojoj djeluju, iznimno nedostaje. Prema preporuci relevantnih međunarodnih organizacija u području učeničkog organiziranja, iznimno je važno potaknuti **neovisnu reprezentativnu učeničku koordinacijsku strukturu na nacionalnoj razini** koja uključuje sve postojeće učeničke strukture iz manjih jedinica poput škola, gradova i županija.

Politika za mlade kao sveobuhvatna politika koja odgovara na potrebe i interese mladih i predlaže rješavanje ključnih problema mladih u cijeloj zemlji, nužno mora odgovoriti na pitanje prava i položaja učenika. No, je li tome doista tako govori upravno nedostatno poticanje angažmana učenika/ica u školama i zajednicama kroz njezine mjere. Uloga **umreženih učeničkih struktura** jest upravo izboriti se, zalagati se, zagovarati promjene koje će biti neposredno integrirane u politiku za mlade, u državne i lokalne strategije čiji prioriteti neće zaobići učeničku populaciju, i to primarno u područjima kvalitete i dostupnosti obrazovanja, sustavne informiranosti i aktivnog sudjelovanja u društveno-političkim procesima.

Primjer umrežavanja učenika/ica u Europi i zalaganja za sveobuhvatne politike usmjerene mladima

OBESSU – Organising Bureau of European School Student Unions¹

Europska krovna organizacija učenika/ica srednjih škola djeluje od 1975. godine okupljajući članove i promatrače iz 25 europskih država. OBESSU je članica Europskog foruma mladih, glavnog partnera Vijeću Europe i Europskoj Uniji u polju podizanja kvalitete života mladih u Europi kroz sudjelovanje u razvoju europskih javnih politika za mlade.

Ciljevi organiziranja i djelovanja ove organizacije su:

- zastupati interese i potrebe učenika/ica srednjih škola prema obrazovnim institucijama
- poticati razvoj kvalitete i dostupnosti obrazovnih mogućnosti te kulture i demokracije obrazovanja
- zagovarati promjene u srednjim školama koje će potaknuti razvoj solidarnosti, suradnje i tolerancije među učenicima/ama
- zalagati se za suzbijanje diskriminacije i nepravde u obrazovnim sustavima u različitim zemljama u europskoj regiji

OBESSU se po svojoj strukturi načelno ne razlikuje od većeg broja krovnih europskih i onih s drugih područja, krovnih organizacija s velikim članstvom. Organizacija se primarno sastoji od **Skupštine** koja je glavno tijelo organizacije koju čine njezini članovi/ce čime. Skupština se sastaje uglavnom jednom godišnje i odlučuje o formalno-pravnim dokumentima kao i o programu rada koji uključuje političke pozicije i mjere djelovanja spram određenih pitanja vezanih uz prava, potrebe i društveni položaj učenika/ica srednjih škola u

¹<http://www.obessu.org/>

Europi. Jednom godišnje sastaje se i **Vijeće članica**, između dviju Skupština koje donosi jednako važne odluke. Svake dvije godine Skupština bira **upravljačko tijelo** koje ima 5 ili 7 članova/ca koji predstavljaju organizacije članice i koje upravlja organizacijom i donosi odluke između sastanaka Skupštine i Vijeća članica. Članice OBESU su neovisne, nacionalne, reprezentativne i demokratske organizacije učenika/ca.

Slika 1: Fotografija je preuzeta sa službene stranice OBESU-a: www.obessu.org.

Glavne aktivnosti OBESU-a uključuju organizaciju konferencijskih događaja tematski vezanih uz razvoj obrazovanja – sustava, mogućnosti, procesa. OBESU svake godine obilježava **Međunarodni dan učenika/ica 17. studenoga**, koji se obilježava od 1939. godine.

Zanimljive kampanje koje OBESU provodi zovu se: **‘Light on the Rights’** s fokusom podizanja svijesti javnosti i samih učenika/ica o njihovim pravima uz zagovaranje poboljšanja standarda i kvalitete učeničkog života i djelovanja prema Europskoj Uniji, Vijeću Europe i nacionalnim vladama i **‘Too cool for school’** kao platforma za borbu protiv društvenog isključivanja.

Jedan od važnijih prioriteta djelovanja OBESU-a je podržati **uspostavljanje krovnih učeničkih organizacija u zemljama Balkana.**

U lipnju 2006. godine, u Ohridu, Makedonija, na Generalnoj skupštini, OBESU je usvojio **Deklaraciju o pravima učenika/ica** (*The Declaration of School Students Rights*)².

Deklaracija upućuje nekoliko preporuka koje se odnose na reprezentaciju, sudjelovanje, građanska prava, kvalitetu i dostupnost obrazovanja, sustavno informiranje i dr., poput:

- 1) **Pravo udruživanja učenika/ca na svim razinama obrazovnog sustava u s uporištem u zakonima zemlje,**
- 2) **Pravo legalnog predstavnitva učenika/ca putem demokratski izabranog vijeća učenika,**
- 3) **Pravo učenika/ca i učeničkih organizacija da osnivanju nacionalne krovne učeničke organizacije,**
- 4) **Pravo organiziranih učenika/ica na financijsku i svaku druhu podršku škola, lokalnih institucija i lokalne zajednice,**

²<http://www.lightontherights.eu/>

- 5) Pravo učenika/ca na slobodno izražavanje mišljenja i stavova,
- 6) Pravo učenika/ica da budu uključeni/e u procese donošenja odluka u školama temeljenih na principima kvalitetne reprezentacije i demokratičnosti,
- 7) Pravo i mogućnost predlaganja promjena u sustavu funkcioniranja škola, od nastavnih sadržaja i metodologije rada do vrednovanja rada nastavnika i školskih zaposlenika,
- 8) Pravo učenika na žalbu na probleme i situacije koje ih stavljaju u nepovoljan položaj; pravo na pravnu zaštitu,
- 9) Pravo na kvalitetu i dostupnost obrazovanja uz punu financijsku podršku vlada,
- 10) Pravo na obrazovanje u odgovarajućem okruženju koje potiče procese grupne razmjene i učenja, i dr.

TKO SMO MI?

Domagoj Babić

Predsjednik Nacionalnog vijeća učenika Republike Hrvatske

Mi smo **Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske** (u daljnjem tekstu **NVURH**). Najviše smo predstavničko tijelo učenika/ca osnovnih i srednjih škola i savjetodavno tijelo *Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa*. Osnovani smo 21. travnja 2005. i sada već djelujemo skoro **5 godina**. NVURH čini **21 član/ica** (predstavnicu/ce 20 županija i Grada Zagreba). U početku smo imali 42 člana/ice - dvoje iz svake od županija i Grada Zagreba, po jedan za osnovce i srednjoškolce/lke, no rad je bio otežan neefikasan. Naši članovi/ice **su transparentno i demokratski izabrani** od strane predstavnika/ica vijeća učenika škola svoje županije i **predstavljaju učenike/ice osnovnih i srednjih škola**. Mandat traje *dvije godine*. U ovom sazivu svi članovi su srednjoškolci/lke, međutim nema razloga zašto osnovnoškolac/lka ne bi bio/la izabran/a za člana/icu NVURH.

Nacionalno vijeće učenika:

- priprema i daje prijedloge Ministarstvu o pitanjima važnim za učenike/ice, njihov rad i rezultate u obrazovanju,
- predlaže mjere poboljšanja (uvjeta) rada u školama,
- pomaže učenicima/ama u ispunjenju školskih, izvanškolskih i drugih obveza,
- promiče interese učenika/ca s posebnim potrebama te traži rješenja s obzirom na probleme s kojima se svakodnevno susreću,
- promiče športski duh i borbu protiv svih vrsta ovisnosti među učenicima/ca,
- potiče i njeguje kulturu dijaloga i tolerancije među učenicima/ama s obzirom na nacionalnu, rasnu i vjersku različitost,
- razvija suradnju učenika/ca osnovnih i srednjih škola s učenicima/ama u drugim zemljama,
- promiče inovativnost i istraživački duh među učenicima/ama,
- pomaže u izgradnji osobnosti te jačanju identiteta učenika/ama.

NVURH je savjetodavno tijelo MZOS-a. Mi dajemo **prijedloge Ministarstvu u pitanjima bitnima za učenike/ce i zastupamo njihove interese, predlažemo mjere poboljšanja uvjeta rada u školama**. NVURH daje **prijedloge poboljšanja zakona i pravilnika i svoje mišljenje o njima**. Brinemo se **o pravima učenika/ca**. Koliki broj vas je znao (prije no što je dobio u ruke ovu brošuru, naravno!) koja su vaša zakonom zajamčena učenička prava? Zasigurno, nedovoljan broj. Stoga, sustavno radimo na **informiranju učenika/ca o njihovim pravima** te objavljuvanje ovog teksta u sklopu publikacije: „Učenička vijeća-sudjelovanje učenika/ca u procesima donošenja odluka“ smatramo integralnim dijelom naših aktivnosti.

Što smo dosada napravili? Prije tri godine NVURH je zajedno s **Agencijom za odgoj i obrazovanje** izradilo *prijedlog pravilnika o ocjenjivanju*. Završili smo *etički kodeks učenika* za koji će biti predloženo Ministarstvu da ga svaki učenik/ca potpiše pri upisu u školu. Iznijeli smo svoje primjedbe na novi *pravilnik o ocjenjivanju*. Sudjelovali smo u izradi mrežne stranice <http://drzavnamatura.skole.hr>. Prialovali smo Europsku deklaraciju o pravima srednjoškolaca. Uz pomoć Ministarstva i županijskih ureda za prosvjetu, stvorili smo nacionalnu bazu podataka o predstavnicima/ama učenika/ca po školama. Uz pomoć CARNet-a informatizirali smo se: postavili smo svoju mrežnu stranicu (<http://nvurh.skole.hr>), koja će djelovati kao portal za sve predstavnike/ce učenika/ca i za sve koje zanima red u vijećima učenika (prava učenika/ca, riječnik pojmova, novosti po školama, kandidature i izbori za nove članove/ice NVURH-a...uskoro moguć uvid u bazu učeničkih predstavnika/ica svake škole i izravan kontakt) osnovali grupu na Facebooku. Izradili smo i Ministarstvu poslali naš prijedlog vezan uz dodatnu i dopunsku nastavu. Sudjelovali smo pri izradi brošure „**Ususret državnoj maturi**“. U pripremi je i priručnik

za rad u vijeću učenika. Naš predstavnik Krunoslav Habunek bio je član povjerenstva za dodjelu godišnje nagrade „**Luka Ritz**“ za promicanje tolerancije i škole bez nasilja. Započeli smo osnivanje županijskih vijeća učenika u cijeloj Hrvatskoj. Radimo na projektu *virtualnog parlamenta*, internetskog alata za vježbanje demokracije. Ugostili smo **Organizacijski ured europskih učeničkih udruga (OBESU)** u Zagrebu prigodom radnog posjeta. Naši predstavnici sudjelovali su na raznim događanjima zajedno s predstavnicima/ama učenika/ca europskih zemalja u Francuskoj, Belgiji, Nizozemskoj, Švicarskoj, BiH, Srbiji...

Članovima NVURH-a je istekao mandat. Baš ti možeš postati predstavnik svoje županije! Kako? Uključi se u svoje školsko vijeće učenika. Mora postojati u svakoj školi (po Zakonu!).

U siječnju 2010. održat će se izbori na županijskoj razini u čitavoj Hrvatskoj, na kojima će se izabrati članovi/ice NVURH-a, o čemu će svi predsjednici/ce VU biti dodatno obaviješteni. Potrudi se biti izabran za predstavnika/cu svoje škole u županijsko vijeće učenika. Iskoristi sve mogućnosti, svoju kandidaturu postavi na našu stranicu, predstavi svoj plan, ideje i motive ostalima i budi izabran/a u Nacionalno vijeće učenika.

Zašto vam se mi obraćamo? Zato jer vas mi ne možemo uspješno predstavljati bez da čujemo što vi mislite, bez da ste upoznati sa svojim pravima i zainteresirani za rad. Želimo vam pokazati da se isplati raditi u vijeću učenika, upoznati i tražiti svoja prava i boriti se za njih te opravdati tuđe povjerenje i nositi odgovornost. Želimo vam pokazati da smo zajedno jači i da će nas udružene i povezane –bilo u školi, gradu, županiji ili državi– svatko ozbiljno shvatiti.

Posjetite nas na <http://nvurh.skole.hr> ili na Facebook-u, a možete nam poslati mail sa svojim prijedlozima, primjedbama i upitima na nvurh@mzos.hr.

ASUBIH I UČENIČKO UMREŽAVANJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Vlasta Glišić

Bivša članica Upravnog odbora Asocijacije srednjoškolskih
učenika Bosne i Hercegovine

Asocijacija srednjoškolaca, krovna nevladina organizacija koja okuplja sve srednjoškolce/Ike oko njihovih vijeća učenika osnovana je 04.11.2007. godine u Sarajevu. **Misija organizacije** je povećati stupanj uključenosti srednjoškolaca/Iki u procese odlučivanja koje utječu na njihov status u društvu kroz upoznavanje sa pravima srednjoškolaca/Iki promovirajući moderne načine učenja usklađene sa standardima najrazvijenijih zemalja u Europi te promovirajući ideje svih srednjoškolaca/Iki u Bosni i Hercegovini koje doprinose poboljšanju njihovog života u zajednici. Osnovni ciljevi organizacije su:

- **Međusobno povezivanje** članova/ica Asocijacije u cilju unapređivanja njihovog statusa u društvu, zaštite osnovnih prava i stvaranja boljih uvjeta života i obrazovanja.
- **Stvaranje mišljenja** o problemima i ponašanju od općeg značaja za srednjoškolce/Ike i druge mlade i kao takve predstaviti ih javnosti, vladinim, nevladinim i drugim relevantnim institucijama.
- **Zalaganje za poboljšanje položaja** svakog pojedinog/e srednjoškolca/Ike u obrazovnom sustavu, ali i društvu općenito.

Moderni načini učenja koje promoviramo već se duže vrijeme praktikiraju u zemljama Europske Unije. Neki od najznačajnijih obuhvaćaju: *učenje uz korištenje interneta* i tamo dostupnih podataka, kao *i samostalni rad učenika/ica* na esejima, referatima koje izlažu pred svojim kolegama/icama u razredu i tako pokazuju nivo do kojeg su savladali određenu oblast gradiva. Također, učenici/ce bi trebali *sami istraživati i pisati radove o gradivu koje ih naročito zanima* kako bi došli/e na fakultete što spremniji/e za samostalne radove, seminarske i eseje koji ih tamo očekuju.

Članstvo u Asocijaciji može biti **redovno i počasno**. Redovni/e su oni članovi/ce koji/e su državljani/nke BiH sa statusom srednjoškolca/lke, a počasni svi građani/nke koji/e nemaju status srednjoškolca/lke ali svojim radom doprinose poboljšanju rada Asocijacije. Članovi/ice organizacije su pojedinci/nke koji/e popune pristupnicu organizaciji koja se nalazi na našoj web stranici, dok su članovi/ice **Skupštine** predsjednici/ce Vijeća učenika škola koji ne moraju biti nužno i članovi organizacije.

Članovi/ce **Upravnog odbora** se biraju na Generalnoj skupštini Asocijacije srednjoškolaca svake 2 godine. Za člana/icu Upravnog odbora može konkurirati **svaki/a srednjoškolac/lka iz BiH** ali prednost imaju oni kandidati/inje koji/e su već prije imali iskustva sa Asocijacijom i koji/e su bili regionalni koordinatori/ce. Natječaj za regionalnog koordinatora/cu raspisuje Upravni odbor nakon Generalne skupštine ili po potrebi. Problem koji može nastati kada se biraju članovi/ice Upravnog odbora je taj što se nekad prijavljuju maloljetni/e kandidati/inje, a maloljetnici/ce ne mogu zastupati organizaciju u pravnom prometu. Taj problem je riješen tako što se bira 10 osoba u upravni odbor- 5 punoljetnih koji će zvanično zastupati organizaciju i biti odgovorni/e za sve poslove organizacije i 5 maloljetnih koji/e će uz punoljetne raditi na projektima i koji/e će učiti o strukturi i radu u organizaciji kako bi oni/e mogli/e u budućnosti preuzeti vođstvo Asocijacije ako budu željeli. **Predsjednik/ica organizacije** nije član/ica Upravnog odbora.

U toku protekle 2 godine rada Asocijacija je implementirala *11 projekata* koji se direktno tiču srednjoškolaca/lki i njihovog položaja u društvu.

U tijeku 2008. najznačajniji i najuspješniji projekat Asocijacije se ticao promocije vlastite organizacije pod nazivom „**Promo bus**“ u sklopu kojeg je Asocijacija u 6 dana obišla 17 gradova, od istoka do zapada, od sjevera do juga cijelu BiH u njima prezentirala i promovirala svoje projekte, misiju i ciljeve, te planove za budućnost. Asocijaciji je u ovom projektu partner bila jedna također novoformljena organizacija: **Omladinska novinska asocijacija u BiH**. Također, ovo je i medijski najpropraćeniji projekt Asocijacije do sada.

U tijeku 2009. najznačajniji projekt Asocijacije se ticao 17. studenog - **Svjetskog dana studenata/ica i srednjoškolaca/Iki**. Povodom ovog datuma Asocijacija je izradila 300 plakata sa najznačajnijim pravima srednjoškolaca/Iki koje je distribuivala na svih 274 srednje škole u državi, a ostatak su članovi/ice Upravnog odbora polijepili po gradovima iz kojih dolaze. Također su članovi/ice Upravnog odbora radili promocije po gradovima u znak sjećanja na poginule studente u Poljskoj 1939. godine.

U protekle 2 godine rada Asocijacija je uspostavila kvalitetnu suradnju s brojnim nevladinim organizacijama kako u zemlji, tako i u regiji. Tako u BIH treba istaknuti suradnju s **Omladinskom informativnom agencijom (OIA)**, **Organizacijom za europsku sigurnost i suradnju (OESS)** **SHL-om** (njemačkom učeničkom asocijacijom), a u regiji s **Unijom srednjoškolaca Srbije (UNSS)**, **Nacionalnim vijećem učenika (NVRUH)**, **Mrežom mladih Hrvatske (MMH)** te na europskoj razini **Organizacijskim biroom europskih učeničkih unija (OBESSU)** čija smo punopravna članica od listopada 2009. godine.

Važna suradnja koju treba istaći sa vladinim sektorom obrazovanja je ona sa Željkom Komšićem, Predsjedavajućim Predsjedništva BiH. S gospodinom Komšićem smo surađivali

na izmjeni okvirnog Zakona o maturalnim putovanjima koji bi, ukoliko prihvaćen u predloženom obliku, onemogućio maturantima/icama iz BiH da odlaze na maturalana putovanja u inozemstvo . Asocijacija se tu uključila u rasprave te su se njeni predstavnici/e sastali/e sa savjetnicima/ama gospodina Komšića da bi spriječili usvajanje zakona u Parlamentu BiH. Zakon do sada nije usvojen na državnom nivou, kao niti na entitetskim.

Na međunarodnoj razini najveća aktivnost u kojoj je Asocijacija učestvovala jeste partnerstvo u organizaciji međunarodne konferencije na temu „**Co-management, how does it work?**“ koju je organizovala sa MMH iz Hrvatske, *Forumom MNE* iz Crne Gore i organizacijom *Svi različiti-svi ravnopravni* iz Srbije. Za sve detaljnije informacije možete nam se obratiti na e-mail adresu asubih@yahoo.com ili na broj telefona +387 33 205 850.

NIŠTA O NAMA BEZ NAS!

Milica Bojić

Članica Upravnog odbora Unije srednjoškolaca Srbije

Unija srednjoškolaca Srbije (UNSS) je organizacija mladih, nastala u prosincu 2003. godine, sa ciljem stvaranja organizacije koja će zastupati i predstavljati srednjoškolce/lke na nacionalnom i europskom nivou. Nastala je kao inicijativa pokrenuta od strane nekoliko učenika/ica iz Beograda koji su imali viziju **ujedinjavanja srednjoškolaca/lki u cilju borbe za svoja prava**. Škola u kakvu smo išli nije bila po mjeri učenika/ica. Mi smo željeli školu u kojoj će učenici/ce biti ranopравни akteri i donosioci/teljice odluka, a ne pasivni primatelji/teljice znanja. Ideja razvijanja kritičkog razmišljanja učenika/ca i njihovog osnaživanja za organiziranje i učešće u aktivnostima koje će poboljšati kvalitet njihovog života, bila je pokretač nešeg aktivizma. Razvijanje i jačanje mreže učeničkih parlamenata u Srbiji je prioritet organizacije tijekom svih godina. Ideja UNSS-a da srednjoškolcima/lkama pruži mogućnost da se informiraju, educiraju i afirmiraju, razvijajući se u različitim pravcima kroz suradnju sa svojim vršnjacima/njama i angažiranjem na različitim projektima.

Organizacija se dinamično menjala tijekom svog razvoja, i danas je jedina **nezavisna, reprezentativna, srednjoškolska organizacija u Srbiji**. U UNSS-u postoje dvije vrste članstva, **individualno**, i **članstvo učeničkog parlamenta** (svaki učenik/ca škole čiji parlament izglasa članstvo u Uniji, postaje član/ica organizacije). Organizacija je razvila nacionalnu mrežu koja broji oko 100 pojedinačnih članova, kao i 44 učenička parlamenta u 31 gradu Srbije. Trenutno organizacija predstavlja ukupno oko 23000 srednjoškolaca/ki.

Glavno upravljačko tijelo Unije je *Skupština* koju čine svi/e predstavnici/e učeničkih parlamenata članova, i koja se sastaje jednom godišnje. Pored Skupštine, strukturu organizacije čine *Upravni odbor* koji provodi godišnji plan koji je donešen

na Skupštini i zastupa organizaciju, i generalni tajnik/ca, zaposlenik/ca koji/a obavlja administrativne poslove u organizaciji.

Osnovni ciljevi oko kojih smo se okupili i organizirali jesu:

- **Demokratizacija učeničkih struktura**
- **Stvaranje institucionalnog okvira za učešće srednjoškolaca/lki u procesima donošenja odluka u školama**
- **Osnaživanje i jačanje kapaciteta učeničkih parlamenata**
- **Neformalno obrazovanje srednjoškolaca/lki**
- **Motivacija i poticanje aktivizma među učenicima/ama**
- **Pružanje prilike srednjoškolcima/lkama da sami ostvare svoje projekte**
- **Afirmacija mladih umjetnika/ca**
- **Promocija stvaralačkih vrijednosti i kvalitetnog kulturnog života**
- **Stvaranje otvorene, inkluzivne i sigurne školske zajednice**

Neki od najvažnijih projekta koje smo realizirali kako bi smo ostvarili svoje ciljeve jesu dvije kampanje za učenička prava, **“Svi različiti svi ravnopravni škole”** i **“Prava na sunce!”**, brojni **treinzi** obučavanja i osnaživanja za rad u učeničkom parlamentu, i srednjoškolski učenički festival **SURF** koji je četiri godine za redom okupio preko 700 učenika/ica iz cijele zemlje koji su promovirali kulturu i stvaralaštvo mladih na glavnoj beogradskoj ulici... Kroz sve ove projekte uključili smo više tisuća učenika/ca koji su svojim učešćem i idejama doprinijeli jačanju srednjoškolskog aktivizma.

Odmah po osnivanju organizacija je otpočela komunikaciju sa europskom platformom za suradnju, krovnom organizacijom unija srednjoškolaca, *OBESSU-om*. Nakon tri godine **promatračkog članstva** (engl. Observership), UNSS 2006. godine postaje punopravna članica OBESSU-a, čime srednjoškolci/Ike Srbije stiču pravo da direktno sudjeluju u kreiranju europske politike za mlade i obrazovne politike za srednjoškolce.

Na državnom nivou, Unija zastupa srednjoškolce u dijalogu sa *Ministarstvom obrazovanja, Ministarstvom omladine i sporta, Narodnom skupštinom*, kao i drugim institucijama relevantnim za obrazovanje i politiku za mlade.

Kako bi osigurali kvalitetnu reprezentaciju učenika/ca i transparentnost svoje politike, proveli smo mnoga istraživanja i konzultacije širom zemlje, koje su rezultirale usvajanjem prve nacionalne **Deklaracije srednjoškolaca o kvalitetu obrazovanja i aktivnom učešću**. Ova Deklaracija je dokument u kome smo iznijeli vrijednosti za koje se zalažu učenici/ce Srbije, kao i konkretne zahtjeve čijim bi se ispunjavanjem osigurale mogućnosti za kvalitetno obrazovanje i aktivno učešće u školama.

Srednjoškolci i srednjoškolke Srbije, smatraju da je neophodno omogućiti svim učenicima/ama *pravo, prostor, priliku, poticaj i podršku* da razviju svoje ideje i izraze svoje kreativne potencijale. Naša misija je da ostvarimo prijedloge definirane Deklaracijom, što bi predstavljalo osnovu za stvaranje novog načina školovanja koji će potaknuti aktivno učešće mladih u društvu i stvoriti nove generacije mladih koji imaju svijest o značaju svog angažmana, važnosti demokracije, suradnje, poštovanja različitosti, ravnopravnosti i inkluzivnosti.

Školu smatramo mjestom **koje postoji zbog učenika/ca**, orijentirano na njihove potrebe i proces individualnog razvoja, te nam je razvijanje **participacije učenika/ca**, kao onih koji/e su većina u školi i onih koji/e najbolje znaju šta im je potrebno, osnovni zadatak. Stoga smo proveli jaku zagovaračku kampanju koja je argumentirano promovirala učešće učenika/ca i kao rezultat *izmijenili krovni zakon o obrazovanju*. Ovo je gotovo jedinstven primjer da srednjoškolci promjene zakon jedne države, i to na tako radikalan način, što samo dokazuje da je angažman učenika/ca smisljena i uspješna akcija. Danas učenici/ce u Srbiji imaju pravo glasa u školskom odboru, sudjeluju u kreiranju razvojnih planova i samovrednovanju škole. Međutim, sama izmjena zakona nije svrha sama po sebi, već cilj ostvarivanje stečenih prava. Danas se suočavamo sa brojnim izazovima u tom procesu, ali čvrsto vjerujemo u odgovorno učešće, što se svakoga dana i potvrđuje u sve većim brojem škola u kojima su učenici/ce aktivni.

Često ćete čuti da su mladi budućnost, ali mi smo sigurno da smo živi u sadašnjem trenutku i da upravo sada **želimo bolju realnost** u kojoj ćemo učiti, stvarati i družiti se! Zato nastavljamo sa svojim akcijama sa pozitivnim mislima o budućnosti.

*Slika 2: Fotografija je preuzeta sa službene stranice UNSS-a:
<http://www.srednjoskolci.org.rs/>.*

Mreža mladih Hrvatske krovna je organizacija mladih u Republici Hrvatskoj koja okuplja 58 organizacija mladih i za mlade iz cijele zemlje. Naša **vizija** su aktivni/ mladi/e građani/nke koji/e sudjeluju u kreiranju, provedbi, nadgledanju i vrednovanju politike za mlade u Republici Hrvatskoj. Naša **misija** je razvijanje javne politike za mlade kroz informiranje, javno zagovaranje, tematsko umrežavanje, međunarodnu suradnju, podupiranje razvoja organizacija mladih i partnerstvo s institucijama vlasti. Od 2008. kandidatska smo članica **Europskog foruma mladih (YFJ)**.

Možete nas kontaktirati putem e-maila: info@mmh.hr, a o našem se radu dodatno informirati putem naše web stranice: www.mmh.hr.